

Národní muzeum vzdává hold Bedřichu Smetanovi: Výstava Má vlast oslavuje jeho dílo, život a význam v rámci české hudby

5.11.2024 - | Národní muzeum

Národní muzeum zakončí letošní výstavní rok projektem Má vlast. Ten v rámci Roku české hudby a 200. výročí skladatelova narození připomene osobnost Bedřicha Smetany a jednu z jeho nejvýznamnějších skladeb. Prostřednictvím autentických poznámek, korespondence, a především partitur představí jednotlivé symfonické básně tak, jak je pojímal sám autor, historický kontext, ve kterém vznikaly, a ohlasy, jaké je provázely v pozdějších významných historických momentech našich dějin. Výstava je symbolicky otevírána 5. listopadu 2024 v den 142. výročí prvního souborného provedení Mé vlasti.

Návštěvníci výstavy se mohou těšit na unikátní sbírkové předměty z Národního muzea, které bude možné si prohlédnout během devíti tematických zastavení. V úvodu je výstava seznámí s osobností Bedřicha Smetany, do jehož života budou moci návštěvníci nahlédnout prostřednictvím jeho osobních předmětů, jako jsou brýle, stůl, psací potřeby, kalamář, kukátko či naslouchátko. Druhé zastavení vtáhne návštěvníky do doby a okolností, za kterých cyklus Má vlast v letech 1874 až 1879 vznikl, a připomene i první souborné provedení 5. listopadu 1882 na pražském Žofíně. Další části výstavy jsou věnovány šesti jednotlivým básním – tedy Vyšehradu, Vltavě, Šárce, básni Z českých luhů a hájů, Táboru a Blaníku. Návštěvníci se například budou moci dozvědět, že partitura k Vltavě vznikala pod rukama skladatele neuvěřitelných 19 dní, kdy na notový záznam připsal poznámku „jsa úplně hluchý“. Poslední, deváté zastavení představí Mou vlast v proměnách času a připomene provedení skladby spojená s významnými historickými momenty naší země.

„Bedřich Smetana, tvůrce národního hudebního stylu a autor ikonického cyklu symfonických básní Má Vlast, je symbolem české hudební identity. Jeho hudba je spojena s českou krajinou, historií a mytologií, a stala se neodmyslitelnou součástí kulturního dědictví České republiky. Výstavu v Historické budově Národního muzea jsme pojaly jako skladbu, má své rytmické členění, variace i refrény. Zní v ní nejen hudba Bedřicha Smetany, ale seznamuje návštěvníky se skladatelovými osudy i inspiracemi,“ říká generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

Kromě skladatelových osobních předmětů si bude možné ve výstavě prohlédnout nejrůznější hudebniny a notové materiály, fotografie, sochy, obrazy, dopisy, knihy, ilustrace, hudební nástroje – umístěna zde bude například i harfa, na kterou si mohou návštěvníci zkusit zahrát. Součástí výstavy jsou i historické artefakty jako repliky husitských zbraní z 19. století. K vidění bude i Má vlast v kamenech, návštěvník si tak bude moci sáhnout na horninu z Blaníku či kamínky z Vltavy. Výstava se soustředí samozřejmě i na zvukový prožitek. Její součástí je poslechová mapa Vltavy a audio ostrovy s celými symfonickými básněmi. Ústřední témata si mohou návštěvníci poslechnout v krátkých ukázkách.

Bedřich Smetana

(2. března 1824, Litomyšl – 12. května 1884, Praha)

Bedřich Smetana projevoval mimořádné hudební nadání od raného dětství. Hře na housle, a především na klavír i komponování se intenzivně věnoval také za studií. Přes otcův nesouhlas se rozhodl pro hudební dráhu a po ukončení gymnázia odešel do Prahy studovat kompozici. V roce 1847 nastoupil samostatnou uměleckou kariéru. Založil si hudební školu a vyučoval i soukromě. V pražském koncertním životě se uplatňoval jako pianista a komorní hráč. Komponoval tehdy

především klavírní skladby. V letech 1856–1861 působil Smetana ve švédském Göteborgu. Byl tu učitelem hudby a ředitelem zdejší hudební společnosti. Mnohem více možností, než v Praze tu měl také jako pianista a dirigent. Politické změny v Čechách na počátku 60. let 19. století slibovaly rozvoj českého kulturního života. Smetana se proto vrátil a trvale se usadil v Praze. Brzy se stal významnou osobností pražské hudební scény: byl sbormistrem zpěváckého spolku Hlahol, hudebním kritikem deníku Národní listy, prvním předsedou hudebního odboru spolku Umělecká beseda, pořádal filharmonické koncerty. V roce 1866 byl jmenován prvním kapelníkem české opery Prozatímního divadla. Skladatelský zájem v té době obrátil k operě. V roce 1874 Smetana ohluchl a musel se vzdát veřejných aktivit. Žil pak s rodinou u své nejstarší dcery v Jabkenicích. Jeho tvůrčí schopnosti však zůstaly nedotčeny, a plně se tedy soustředil na komponování. V hluchotě vytvořil řadu svých významných děl a postupně zaujal uznávané a čestné postavení tvůrce české národní hudby.

Má vlast

Cyklos symfonických básní *Má vlast*, jedno ze svých vrcholných děl, které nemá obdoby ve světové hudební literatuře, vytvořil Bedřich Smetana v letech 1874–1879, kdy byl již hluchý. Myšlenkou oslavit vlast, její historii a přírodní krásy symfonickými obrazy se však zabýval již dříve. První zpráva o jeho záměru se objevila v roce 1872. Tehdy právě dokončoval operu *Libuše* na námět z české mytologie vrcholící prorockou vizí slavné budoucnosti českého národa, kterou později v *Mé vlasti* přenesl do symfonické podoby. Rozsah cyklu i náměty jeho jednotlivých částí krystalizovaly postupně, pevnou součástí byla od počátku jen dvojice *Vyšehrad* a *Vltava*. Symfonickými básněmi *Šárka* a *Z českých luhů a hájů* Smetana v roce 1875 cyklus dočasně uzavřel jako tetralogii pod názvem *Vlast*. Definitivní šestidílnou podobu mu dal až v letech 1878–1879 dvojicí básní s husitskou tematikou *Tábor* a *Blaník*. Program cyklu i jeho jednotlivých částí si Smetana vytvořil sám v souladu s aktuálními myšlenkami české národní emancipace. Volil dobře známé a posluchačům srozumitelné náměty a vlastní originální podobu dal i symfonické básni. V závěru *Blaníku* spojil prolutím husitské písně s úvodním tématem *Vyšehradu* aktualizovanou ideu české národní svébytnosti, kterou tehdy husitství představovalo, se symbolem dávné slávy českého státu. Tím dal cyklu monumentální završení s nadčasovou platností. Jednotlivé symfonické básně vstupovaly na koncertní pódium samostatně a žily svým vlastním životem. Jako celek byl cyklus za Smetanova života uveden pouze jednou v roce 1882.

Výstava *Má vlast* bude v Historické budově Národního muzea otevřena do konce října příštího roku.

<https://www.nm.cz/media/tiskove-zpravy/narodni-muzeum-vzdava-hold-bedrichu-smetanovi-vystava-ma-vlast-oslavuje-jeho-dilo-zivot-a-vyznam-v-ramci-ceske-hudby>